

1981 — 1985 чылдарда болгаш 1990 чылга чедир уеде СССР-ниң экономикактиг болгаш социал хөгжүлдезиниң кол угланышкындары

СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Н. А. ТИХОНОВТУҢ 1981 чылдың февраль 27-де илеткели

Эштер! Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының XXVI съездинин ажалы чогаалдык, ажал-иш болгаш сырый каттышкан чорукту байдалында болуп эртип турар-дыр. СЭКП ТК-ниң Чингис секретары эш Леонид Ильич Брежневтиң кылганы Топ Комитеттиң Отчет иделкенин сызышкын делегаттар, бистин партиямыс, бүгү совет улус кайгамчык улау төөгүлүгү укур-дузалыг документ кылдыр хулаа алган.

Чурттуң экономикактиг күчүзүн болгаш оон айым чок чорун бижыткылар, совет кижилерин амыдыралын экижидер, тайбын камгалаар болгаш бижыктырар талазы-биле Топ Комитеттин хой таламгы ажал-чорудулгазын, партияны болгаш чоңуң кайгамчык улау ажалын Леонид Ильич эң-не ханым-биле тодаргайлап көргүскен.

Отчет илеткел марксисин-ленинни өөредигин хөгжүдериңге болгаш байланышкандарыңа, саймаланган социализмниң үезинде партияныкын утунган уланышкынын эртем азуу-биле үн-сезилеринге чогаалдык шыларангай салымшкын болуп турар. Ленинни тургусканы коммунистер партияныкын бодун бараан болдурган эңс сорулгаларыңа өндүр-чаагайын болгаш идеалдарыңа буянның Отчет илеткел тодаргай көргүзүп турар.

Бистин партиямыстың мерген угаанымы болгаш чурттуң салым-чогу ажалы оон бодак харыскалгалым, коммунистерниң 17 миллион ажал армизиниң, бүгү совет кижилерин бир эл-сөккүлүг тура-соруу илеткеле оңалар көргүстүнген-дир. Ажалдарыңа уадртууга кылдыр съездинин бир эл-сөккүлүг чүдүлүг деп көргөн Отчет илеткел чаа сорулгаларын шийирлээрликке партияны болгаш чоңу эңилелде, коммунист тургузушкунуң сорул кижирки перспективаны ажалды турар.

Бистин партиямыстың иштиги болгаш дашкык политика талазы-биле угаанышкыны үе-биле хынаттыңа болгаш амыдырал-биле бадикаттыңа. Ол угаанышкын болза кара чыгыс шын, ленинни угаанышкын-дир деп бурун балдык-кап чугаалап болуп бис, эштер!

Ону ажалдап кылдыр болгаш боттандырар талазы-биле шыларангай роль Леонид Ильич Брежневке хамаар-жыр. Партия болгаш чоң Леонид Ильичини бистин күчүлүг Төрөөн чуртувусту бургунар коммунизмге бүзүрелдик апар чорур шыларангай угаанымы болгаш шылат-тыңаңа уадртууга кылдыр көрүп турар!

Бистин сорулгаларымыс чаа беш чыл келген тууду-на улам улау масштабты бооп, нарындап бар чыдар. Ол дугайың XXVI съездиңе чугаалажы көрүп-биле Топ Комитеттин кыргын 1981—1985 чылдарда болгаш 1990 чылга чедир уеде СССР-ниң экономикактиг болгаш социал хөгжүлдезиниң кол угаанышкындарыңа төлөөлүгү тодаргай херекчелер турар.

Ону СЭКП-ниң XXIV болгаш XXV съездилериниң, ТК-ниң Пленумларының шийирлээрликке үндөлүлүк белекчеси.

Кол угаанышкындарда СССР-ге коммунист тургузуш-куну практикашкын түнөп көргөн, эске социализм чурт-тарын дүржүлгөзүм барымдаалаан, ону беш чылдык түн-дөлдөрүн кылган, чаа беш чылда болгаш 1990 чылга чедир уеде экономикактиг болгаш социал хөгжүлденин сорулгаларын тодаргайлаан, оларын боттандырар талазы-биле хемчеглер-ниң системаны ажалдап кылган.

Совет кижиниң чаагай чорунун дугайында, социализмге Ада-чуртуу улам ийик чекеткелдер болгаш оон күчүзүн бижыткылар дугайында сазын салымшкын төлөөлүгүлүк сүн-нишкен. Ол-ла херекче материалдыг бүдүрүлгенин хөгжүлдө-дө болгаш оон ажалымын өздөстө, эртем болгаш техник-анын депшилген, дашкык экономикактиг харылааларын ханымашкыны, улус ажал-агынын эргелеп башкаарыңың саймалангайымын угаалган.

Төлөөлүлүк парлагга, күш-ажалык коллективтерге, партия хуралдарында болгаш конференцияларында, эңилелеш-кен республикаларын Компартияларын съездилеринге со-нуургал-биле болгаш ажал-ишн азу-биле чугаалажы көр-гөн социализм демократияны амыдыралы күчүн, партияны болгаш чоңуң бузуубас чыгыс эвиниң тодаргай илерокшын болган.

Бүгү чоңуң чугаалажышкынының үезинде ол чугула до-кументини быдылп турар үндөп саналар, немелдер, чаалакталар кирген.

Кол угаанышкындарын төлөөлүлүк дашкык чурттарга база белек-биле үндөп. Төлөөлүлүк өңүктөрүңе боттот-социализмниң идеалымык тикелгезиниң болгаш практика-зымын бүзүрелдик база бир чаа херекчелер деп көрүп турар-

I. Онгу беш чылда экономиканың хөгжээни болгаш чоңуң чаагай чорунуң өзүлдөзи

Эштер! Онгу беш чыл планының чылдарында чурттуң экономика-тиг болгаш социал хөгжүлденин угаанышкыны СЭКП-ниң XXIV болгаш XXV съездилериниң ажалдап кылган уга-нышкынында бүрүң-биле дүшкөн. Ол угаанышкыны практиктик боттандырар түнөлдө совет нийтиелдик амы-дыралымык бүгү адырлары болгаш талаалары шалым-биле дөңгөжөн.

Чоңуң чаагай чорун бөдөн, чурттуң бүдүрүлгө болгаш социал-политиктиг күчү-шымдалы улактаган. Чоңуң социал-политиктиг болгаш ийдилик чыгыс азы бижыккан, ажалыңа агынган, тараачыларын болгаш ителгендериниң эңиле-л, бүгү аныкталарын болгаш биче улустарыңа бузуубас найыралы улам-на шымдап кирген, социализм демократия ханымал калбарган.

Саймаланган социализм нийтиелдик улау чаалап алыш-кындарын СССР-ниң чаа Конституциясында бижыктаган.

Аж-дуума социализмге чурттар-биле кады ажалдажыла камгарган болгаш байлажыла.

Совет аруунына дөңгөжө авторитета дыка бөдөн, деле-гей хөгжүлденин оон салдары улау.

Сазын-сөккүлүг улау ханымшкыны-биле мында деп чугаа-лап болур: онгу беш чыл — ол дөңгөжө, бистин партиямыс болгаш чоңуңуң улау чедимшилериниң беш чылы-дыр! Коммунист тургузушкунуң оруу-биле чаа базым кыл-дымга! Анаа дүрүм буугар чоргаларың бис, эштер!

Чурттуң хөгжүлденин көргөскөн тодаргай көргүзүлгө дугайы чугаалап этелээрде, экономиканың масштабы эртен беш чылда дыка өскөн, бүдүрүлгөн эң белек немей өзүлдөс чедип алдынганын ханымтык мурунда демелгезиң чугула. Төскү беш чылдамыс-биле деңизерге национал орулга 400 миллиард рубльге өскөн, улетпур продукциямыс — 717 миллиард рубльге көвүдөн.

Химия болгаш нефть химиязының улетпур, электроника, автоматизацияны болгаш башкарыла системаларының чеп-сек-херекселериниң бүдүрүлгөн, приборлар туудушкуну, автомобиль туудушкуну мурункатан темп-биле саймалаан. Ажы үеңик дериг-херекселериниң бүдүрү уадрлары көвүдөн.

388 миллиард рубль түштүк кол фондурларын ажалдага кыргын. 1200 ажал улау улетпур бүдүрүлгелерин туткан.

Одала-энергетиктиг комплекс улам ийик саймалаан. Эки чиг-от базалык база ажы үеңик машина туудушкуну-луг болгаш атомун энергетикамыс хөгжүдериңге улау ба-зымын кылган бис. СССР-ниң чыгыс аай энергетика систе-маны тургузганын үргүзүлгөн, ол система ам 220 миллион ажал чурттакшыг дөңгөжөн халдырып турар. Чурттуң газ-биле халдырылганын ханым аай системаны тургузгун-газ — газ халдырар халдырыңың узуу сөөкү ийи беш чылдарда 64 миң километрге азы 2-катан өскөн.

Сибиряны берге байдалдарыга күш-ажалык маадырлыг чорукту кылган — чурттуң одала-энергетиктиг улау бааза-ны тургускай болгаш шийирткен эрес-сорулук кижилерин дугайында Леонид Ильич XXV съездинин ийдиликтерин улау мактал-биле чугаалап болгаш. Партиянык ол белек үлөөлүш-кыниге сорул кирген сибиряндар XXV болгаш XXVI съез-дилериниң аразында үеде нефть тыныжын (газ конденсат-биле кады) ийден ажал катал, газ тыныжын 4,3 катал кө-үдүктөгөн. Ол дөңгөжө, Төрөөн чурттуң аалдары дөңгөжө маадырлыг чорук-тур, XXVI съездиңе төлөткө белек-тир!

Көдө ажал-агыны улам ийик хөгжүлгө талазы-биле улау хемчеглерин онгу беш чылда боттандырар. Ол адырын хөгжүлдери 170 миллиард ажал рубльди кирген. Көдө ажал-агы машиналарында болгаш минералдык немешчиле-

лар. Олар бистер-биле кады бистин күш-ажалык тикелгезе-ряныкты өөрүшкүнү үлөжүп, чаа-чаа чедимшилерин совет кижилерге сазын-сөккүлүг ханымшкын ханымдап көзүп турар-дыр.

Барым чүткө политиктиг болгаш хөрөңгөс бөлүктөрүн байдалды боттуу-биле бодал билер хой салып төлөөлүлүк бистин планарымыстык тайбын угаанышкыны, де-лөгөйге бижып тайбынча партияны болгаш совет улустуң чайгыш чок чүткүдүгүн демделеп турарында тодаргай утка бар.

Ыңаарга ажал-агының социализмге системанынча дай-зымдарын халдаашкындарын, совет экономиканың канат бир «кривизини» дугайында нүгүлдөшкүниң чүдүрүш-кунуңа амыдырал боду бургу шаап турар.

Социал чидиг чөрүлдөөлүгү, ажал чок чорук күштелген, инфляциялыг, кризистерлиг болгаш куудулашкындарын, боо-чексикти улам-на эңдере бүдүрүп турар ажи-талымга уадралыштыр нийтиелдик социал-политик-тиг болгаш ийдилик чыгыс эвин, күш-ажалык кижилер дугайында сазын салымшкын, ажал-агынын башкаарынын социализмге системанын, планын экономикамын артык күштүң, боо-чексикти эңдере бүдүрүп болдурбазымын политикамын социализм угаанышкын турар.

Социализм болгаш капитализм — ийи делегейин уадр-лашкык бо туружула, социализмниң талазында улус ажал-агынын турум өздөстө, чоңуң чаагай чорунун бо-лаш куудулашкыны соокал чок көдүрүлүшкүнү, марксис-те-ленинниң халдарынын шын, социал чоптук чорук, дээди гуманизм, бөдүлүг демократия, бистин амыдыралымыстың бүгү чүрөңи кижил дөңгөжө, кижиниң чаагай чорун дөңгөжө социализмге өвүр-хевир бооп турар. Келер үе — социализ-мик болур!

гелерге көдөңгөжө херекчелерин бистин улетпургаз улам доду халдырып турар аларган. Көдө тууду, мелиорация халдырар сүт ажал-агыны, мал ажалымыга болгаш мал чөмөрин бүдүр-гөс херекчелер машина туудушкуну, микробиология улетпур-лук шийик, ийдилик специализациятыңа адырлар улам ийик саймалаан.

Көдө ажал-агынын материалдыг баазанын бижыктаган, социал-экономикактиг чугула хемчеглерин боттандырарга кө-дө ажал-агы бүдүрүлгөсүн улам ийик өзүлдөсүн эки үндөлүгүн тургузуп турар.

Беш чылдык үш чылдарымын дүргүзүлгө агаар-бойдустуң таарымча чок байдалдары тура-даа, көдө ажал-агынын продукциямыс чылда ортумаа-биле 9 хуу көвүдөн. Тарааныч чылдамыс чылда ортумаа-биле бир-ле дугайында 205 мил-лион тонна чеккен болгаш төскү беш чылдамыс-биле де-лөңгөжө, 23 миллион тоннага көвүдөн. Хөмөңи чылда орту-маа-биле бүдүрүп 1 миллион тоннага улактаган. 1980 чыл-да барык 10 миллион тонна хөмөңи ажалган алган. Көдө ажал-агы продукциямын өске-даа хевирлерин бүдүрүп база көвүдөн.

Чоңуң амыдыралымын материалдыг болгаш культурулук деңгелеңи белекчелерге угаанышкыны партия чайгыш чокка боттандырар келген. Чоңуң кижилерге оңашты-рып боттотуруларын өскөн. Онгу беш чылдык төмөңүлүгө өң-бөлүгүн бир хөгжүтүлгө оңаштырып айла орулгалар 100 рубль ажал болган, ыңаарга 1970 чылда мыдыг орулга чоңу-чүс 18 кутугуна бар турган.

Ажылдарымын болгаш албан-хаакчыларын ортумаа ажал төлөвир барык 16 хуу, нийтиелдирген ажал-агында колхозчуларын орулгалары — 26 хуу өскөн. Кара болгаш өңүт металлургия, хөмүр-дөш болгаш ес-тааы улетпур, тууду, көдө ажал-агы, демир-орук транспорту ышакш ийдилик чугула адырларда ажалдашкындарын чамдик бөлүк-териниң күш-ажалынын төлөвирин бидеткен. Улус ажал-агынын бүдүрүлгөсүн эңс адырларын ажалдашкындарын ажал төлөвириниң хемчеглерин болгаш шалымны биделерин боттандырар.

Чуртталга туудуу улау хемчегчиди кылдыр чоруткан. Онгу беш чылда 50 миллион ажал кижилер боттандырар чуртталга байдалдарын экижидер.

Херекчелдин нийтиел фондурларын күсөл-биле өөрдө-лөгөжө, кадык камгалагына, күш-ажалдык хоочундарынын материалдыг халдырылганын болгаш өске-даа социал хем-чеглерге хөрөңгөсүн улам-на хой-биле чыгарып турар аларган. Колхозчуларын, улус ажал-агынын элээн ажал-агыны ажалдашкындарын, нивалдирин пенсия халдырылганын экижидер. Ада-чурттуң Улау дайымын кир-жикчилерин немелде элээн хой чигелдерин доктааткан. Күш-ажалын болгаш дайымын маадырлыг чорукту кижилер бисте хулаагыла болгаш бүгү-нииникин күндүктөгөн. Коммунист партияны болгаш Совет күрөңүн доктаамал сазын салымшкыныга бүргөткөн дээрин боту бадиктык турар-дыр!

Бистин бүтү чөйөңишкыны — хүн бүрүнү ажал-ажи-ге бөдүлү-ла төмөңүлүг ажал-херекчелерин бүдүрү, депшил-генин чаа чааладырыч чуртуу көдүрүп турар чоңуң кайгам-чык улау күш-ажалынын, ажи-дуума бүтү республикаларын ажалды чөйөңишкыны маадырлыг хөгжөншкынинерин үр-түнөлдө-дир!

Бистер, коммунистер, бистин маадырлыг ажалыңа агын-ыска, алдарың колхозчу тарачыларын, талантың уласту-интелигенцияныска улау-биле өөрүп, өргөрдүңүз турар бис!

Ленинни партиямын херээ, коммунизмни херээ бис-те бүтү чоңуң херээ болгангайга чоргаларың турар бис. Бистин күчүвүстү болгаш тикелтирбес чорувүстүң үнөр дөү ында! Ленинни партиямын уадртууга-биле совет улус коммунист тургузушкунуң оруу-биле бүзүрелдик бурун-гаар бар чорур!

Онгу беш чылда кылдыган чүдүлгөн партия ханым-зы-биле үнөлөшкөн. Бергелери болгаш чөмчөстөрүн база көрүп билеп турар. Күш-ажалдык бүдүрүлгөдүн биделериниң, улус ажал-агынын чамдык адырларын дүргөн хөг-жүдериңиң сорулгаларын шийирлээрлик, капитал салымшкы-ларын сорулгаларын ажал эртер көрдүңүңи ышакш чедип алдынганын ханымтык мурунда чугаалаар херек. Курдамырлар чамдык ажал-агыны эңс азу-биле ажал-латтыңан. СЭКП ТК-ниң Отчет илеткелинге, съездиниң де-легаттарыңа саналдарыңа 60 дугайың эң-не чиди-биле чугаалаан.

II. Он бирги беш чылда чурттуң экономикактиг болгаш социал хөгжүлдезиниң кол сорулгалары

Эштер! Сөзөн чылдарже кирип тура, чурттуң улам ийик экономика-тиг болгаш социал хөгжүлденин эртемге үндөлүлүктөгөн программаны партия ийик улауруп турар. Ол программиз СЭКП ТК-ниң партияны XXVI съездининге Отчет илетке-линде бүтү таламгы теоретиктиг болгаш политиктиг үндө-лөшкүниң алган болгаш 1981—1985 чылдарга база 1990 чылга чедир уеде СССР-ниң экономикактиг болгаш социал хөг-жүлденин кол угаанышкындарынын төлөөлүлүк тодар-гайыны көргүзүңүң.

Чаа беш чылда сорулгаларын он чылдык перспективазы-биле дүшүрүп тодараткан, ол чорук экономикактиг политик-кы боттандырарда салгалдык болурун, эң чооку болгаш элэң ыраккы сорулгаларын шын төлөвирлерин, экономика-нык кол-кол айтырларын шийирлээрлик орулгаларын база методтарын тодараларын халдырар арганы берип турар. Ол — бистин пландашкынымыс улам ийик саймала-гайдырыңа чугула барыч.

Улус ажал-агынын доктаамал, шалкын хөгжүдериңге, эр-тем-техниктиг депшилген дүргөсөңүңе болгаш экономика-мын хөгжүлденин интенсификат оңуңе шийирлээрлик, чурт-туу бүдүрүлгө күчүзүн улам чөптүг ажалдарыңа, курдамыр-ларын бүтү хевирлерин боттандырар кылдыр ажалыңа база ажалдык шымарын экижидериңге үндөлүлүк, совет кижилер-ниң чаагай чорунуң улам ийик өзүлдөсүн халдырар партия он бирги беш чылдык кол сорулгаларын кылдыр салып турар.

Он бирги беш чылда улус ажал-агынын эң чугула адырларын хөгжүлденин дараазында саппар көргүзүп турар:

	1976—1980 чыл-дарга немелде өзүлдө (хуу-биле)	1981—1985 чыл-дарга кол угааныш-кыны төлөвир-лениң немелде өзүлдө (хуу-биле)
Улетпур продукциямыс	24	26—28
Оң шийик:		
«А» бөлүк	26	26—28
«Б» бөлүк	21	27—29
Көдө ажал-агы продукциямыс (чылда ортумаа бүдүрүш-күн)*	9	12—14
Демир-орук транспортуң түш-күлүгү	6	14—15
Капитал салымшкындары*	29	12—15
Күрүң болгаш кооператив салымшкындары сазар бараан саарылганы	24	22—25

* Оон мурунда беш чылга уадр немелде өзүлдөс.

Бо санарын үнөлөп көрүшүлө, чаа беш чылда экономика-тиг хөгжүлденин доктаамал, ханым аай темпикти төлө-лөткөңүңиң сөткүл ханымшкыны-биле демделеп болур. Ол чорук херекчелге болгаш чылдага ажалыңа турар нацио-нал орулгалар немелде өзүлдөсүн 18—20 хуу хөгүдериңи халдырар.

Чоңуң амыдыралың материалдыг болгаш культурулук деңгелеңи көдүрериниң программасы

Коммунист партиянык политикамын болгаш бүтү практиктик ажал-чорудулашкыны дээди эңс сорулгалы кезээ-ле чоңуң чаагай чорунуңа дугайында сазын салымш-кыны болуп келген, болуп турар болгаш мыдык болуп ар-тар-даа.

Чоңуң чаагай амыдыралын хажык чок бидер, кижини бүтү таламгы саймалагына, совет кижилерин белек бү-дүрүлгө күш-ажалыңа, кадыкшынын бижыткыларынга болгаш дашкындагы экижидеринге, өөрдөлгөсүн, эртем-ни болгаш культурумын — бистин амыдыралымыстың со-циализмге өвүр-хевир болуп турар бүтү чүдүлгөн хөг-жүлдөсүн эң-не таарымчалыг байддарын тургузар тала-зы-биле хемчеглерин калбак системаны боттандырар партия он бирги беш чылда төлөвир турар.

Национал орулгага херекчел фондурларын үлүг-хуууң биделерин төлөвирлээ. Чурттагы чоңуң кижилер сазына оңаштыр херек кырында боттотуруларга 16—18 хуу улауру.

Язым-бүрү хевирлиг бараанырга болгаш ачи-дуаларга чоңуң төлөп шылар аргалыг негелдерин улам доду-зын халдырар ажалды чоңуң амыдырал деңгелеңи биделер-инге утаган хемчеглерин аразында оңаа укур-дузалыг болуп турар. Күрүң болгаш кооператив салымшкыны бараан саарылганы 22—25 хуу улауру.

Аж-чөм программаны болгаш улустуң херекчел бараан-ларын бүдүрүп хөгжүдериңи программанын ажалдап кыл-дып турар болгаш боттандырар. Ол чорук чурттагы чоңу-ңу эң, сүт, кат-чым болгаш өске-даа продукттар-биле халдырарын экижидериң арганын бээр. Хөвөн-сазын, дүк, торгу болгаш хевирлер кылган ес-тааынын язым-бу-ру хевирлерин, олардан дараан кылдырарын, иштиги бол-ган дашкык чеп трикотажын, урулгар ассортиментизини бараанырыңа, культура-амыдырал база ажал-агы херек-челерин бараанырыңа сазар көвүдээр. Улустуң херекчел бараанырыңа ассортиментизин калбартыңа база чаарты-рыңа, оларын шымарын бидерин, чаа, каас, а ол ышакш өр-тө чик ажи бараанырыңа сазарын көвүдериң көрдүңөң. Оң-белек херекчелерин кол-кол ажи-чөм болгаш ажи-чөм эвес бараанырыңа үрмөктөп сазарын күрүң өрөктериниң турум болурун халдырарын шугуңуң хажык чок чоруда-рын көрүп турар. Сазынын, ийитиниң чөмөңгөзүлгөсүн болгаш чоңуң амыдырал халдырылганын бүдүрүлгөсүн, ажи-дууа хевирлерин бүтү адырларын ажалын кал-бартырыңа болгаш саймалангайдырыңа талазы-биле кий чүдүлгөн кылдыр апар.

Чоңуң ажи орулгаларынын өзүлдөсү база үргүлчүлээр.

Улус ажал-агында бергелерин болгаш чөмчөстөрүн, кызым чөмчөстөрүн кол чылдагыны чүдө дөңгөжө, ажал-херек-тиг шымар талазын эвес, а оон саа талазын бирги херекчел кылдыр көрүп турган үеңиң теңиниң, ажалыңың болгаш эртеркиңиң боттандырар күжүн ам-даа бурун чайлапта-нында дээрин ТК-ниң Отчет илеткелинде айткан болгаш.

Ам партияны негелдериниң уткамыс чүдө дээр, ажал-агының социализмге системанын артык күштүг чорукта-рын, кантаар-даа ажал улау экономикактиг аргаларын болгаш курдамырларын бүрүң-биле ажаллап, интенсификацияны, бүдүрүлгөн ажалыңын болгаш ажалын шымарын биделер-иниң орууну шийирлээрлик боттандырар болур. Ол чорук, экономикактиг тургузушкунга чедип алдыган чедимшилерге даянган, бергелерин ажал эртер, он бирги беш чылда болгаш оон дараазында чылдарда улус ажал-агынын улам ийик өзүлдөсүн халдырар, съездиниң тодаргаларын сорулгаларын чедимшилерин шийирлээр арганы берип турар.

Ажылчыларын болгаш албан-хаакчыларын айда ортумаа ажал төлөвир 13—16 хуу улауру. Моон-биле кады күш-ажал төлөвирин хемчеглериниң коллектив болгаш ажал-чы бүрүзүн ажалынын алыс түнөлгөсүндө хамааржы-рын күштөдериңиң халдырар турар улауру. Байдалдык тургузушкунуңа болгаш курдамырлар чыгарыңыңа хиде-чегсиз-биле айда эң өзөш ажал төлөвирин 80 рубль чедир бидерин, ажалчыларын болгаш албан-хаакчыларын, бирги эңгелде бүдүрүлгө адырларда тураларын ста-валарын болгаш шымарын чоорту улаулары көрдүңөң.

Өске-даа дыка хой хемчеглерин боттандырарын: Уралдык болгаш Казакстандык районларыңа ажал төлөвирин район коэффициенттерин албай турар ажалчыларга болгаш ал-бан-хаакчыларга ийдилик коэффициентин тургузарын, ол ыш-каш ыраккы Чөөн-чугуң болгаш Чөөн Сибиряны муруңу районларыңа чүк чок ажалдамын дөңгөжө ажал төлөвиринге немелдес-терин кирерин, чамдык адырларга дүңкөң уеде ажалдамын дөңгөжө турар немелде төмөңгөзүлгөсүн дең-лөң биделерин төмөңгөзүлгөсүн чүм-биле төлөвир турар.

Ажал төлөвирин биделериниң талазы-биле чаа хемчег-лерин боттандырарыңа 1985 чылга санаарга, чижек-биле 10 млрд. рубльди тускайлап бээрн төлөвирлээ.

Колхозчуларын күш-ажалынын төлөвирин 20—22 хуу эвес. Хуула дуулаал ажал-агымыңа адыр орулгаларын барымдаалаарга, колхозчуларын орулгаларын ажалчылар-нын болгаш албан-хаакчыларын орулгаларыңа шуут чоо-ш

-(Эгези 2-ги арында).

3-кү арын ● 1981 ч. ● февраль 28

(Төмчүзү. Эгези 2-тх, 3-кү арынвараа).

Улус ажыл-агыйынын эи чүгула тудугларындан материал-
дыг болгаш күш-ажыл курлавырларны чардыктарар, тудуг-
ларын тууसाазын узадыр чоруктарга үлүр ам-даа шудугу

Эштер!

Олардын биле бистин калы аялжыжылгансы энергетикасы
өгүсүрү, оларду чүтү, чүтүз кураулары, биле жандырыл-
ган болгон оларын чөтүт жылаары, машина тузунун дең-
изин бекетери, машиналарын болгон дериг-хересселерин
шиппелтег жасарларын бузуринге кооперацияны күштөл-
түрү; хергел бааранарын шыпарын экиндери бол-
гон ассортиментин байлжшмдары ышак тузуга айт-
маларын шиппелдзуринге мөөнөттүгүн турар. ЭДЧ чүтү-
рүрүн калы аялжыл кылган калы аялжыжылган

бизлаган чга беш чыла улус ажил-агынгийн буту азыларын болган экономиктиг районнын улам инай ажылар талазы-биле улут ажилды кымыр апар-дыр бие. Дагжылар, металлургия, нефтижилер болган гызылар, машина туудукалары, чник болган ашыч-чме улутпурун, кезде ажил-агыннын ажилдакчылары, туудужулар, эртем-ленер, инженерлер болган техниктер—бугу республикалар-дын, оларнын, азыраакыларнын ажилын кымыр чыгарып, буттарын, кымырдуулукуду, кичиреги туудузуланын, ч-сорууларынн эедииникинн шийитирээр дээринке партия тул Коммунист болган чазак чизингизе тура!

[illegible]

Эштер!

Чамдын куурвалырын чидешигээр ажил эртерийн азы
ода чамдаа зээжээдлийн база бир уур аргазы бар. Ол
гэгээ бүдүүгээ куурвалырын шын эргэлт башкарыг
Эсгээр. Эсгээр чидешиг тулда-ла, хай-хй бүдүүгээ
нормативын аргык дөнгөрийн, чиг-эйт болгаш материалдар-
ын, ялгача металл болгууа туулу турары-биле этежик
болбас. Делегаттары салалдарында, а ол ышкаа зөвлөд-
дөнгөн республикаларыны компартиданын сөөдөрийн-
өгчтө-сонгалданы конференцияларга, парлалта материал-
хүтэжикт хандыргалда чидешигээр барымаалыг, чигтүг
чигтүмүүл турар. Материалыг куурвалырын таширтуу
чидешигээр болгаш оланы чигтүг ажил-таарыг СССР-ийн
Куурвалыргалыгын болгаш оол ажил-дээр органырын
болон күшдөдөр, харьса-малын бидер керек. Күрхэн
дыргалыгын экономикт районлаа турл турар базалары
анга-ла смялтар болбас ууртүл. Олар материалдарын бе-
леткээр база сорттаар болгаш олар-биле херэг-хүдэрийн чо-
лугт ассортиментийн болгаш бүрүг чегте килдэр ай-шаанда
хандыар ууртүллар.

(Эш Н. А. Тихоновтуң илетнелин улуг кичээнгей- биле дыңнаан болгаш үргүлчүлөлдиг адыш часкааш- кыннады хөй удаа үзе кирип турган).

Редактор В. С. ШАРАВИИ